

Komentář:
Doporučené postupy
agentury v oblasti
bydlení jsou na místě
strana 3

Irena Eliášová:
Andro suno šunav
livinkeriben/
Ve snu slyším střelbu
strana 4

Rozhovor:
...přijít v pravou chvíli
s dobrým nápadem
strana 6, 7

ZPRÁVY

Jihlava – V ulicích Jihlavy začnou lidé od příštího týdne potkávat asistenty prevence kriminality. Půjde o čtyři Romy, kteří zvítězili ve výběrovém řízení. Mají podpořit městskou policii při řešení různých situací, jež mohou vést k narušování občanského soužití, sousedských vztahů či k protiprávnímu jednání. Asistenti budou pracovat ve dvojicích na ranní a odpolední směnu. Zpočátku budou chodit s příslušníky městské policie, později již budou samostatní, informuje iDnes.

Evropská unie – V průběhu koronavirové krize došlo ke dvěma útokům na romské obyvatelstvo na Slovensku a v Rumunsku. V případě Slovenské republiky šlo o děti z osady Krompachy uzavřené do karantény, na které zaútočil policista obuškem a způsobil jim pohmožděniny. Celé této události měl přihlížet slovenský voják. Této hanebnosti předcházela brutalita rumunských policistů vůči skupině romských mužů ležících na zemi tváří v bahně s rukama spoutanýma za zády. Jeden z mužů byl bit čtyřmi policisty po celém těle i přes bosá chodidla, informuje zpravodajský server romea.cz

Pokračování na str. 2

Letos si připomínáme 75 let od genocidy Romů během druhé světové války

V příspěvku si připomeneme událost, která se odehrála 16. května 1944. Romové, kteří byli uvězněni v koncentračním táboře v Osvětimi, se v tento den vzbouřili proti příslušníkům SS komanda.

K bližšímu nastínění celé události je třeba připomenout si některé souvislosti tehdejší doby. Rok 1944 bývá označován za fázi tzv. konečného řešení cikánské otázky v Evropě okupované nacisty, a tedy i na

území protektorátu Čechy a Morava. Po transportování většiny Romů do osvětimského komplexu během roku 1943, docházelo už jen k menším transportům. Dne 16. května 1944 došlo k prvnímu pokusu o li-

kvidaci tzv. cikánského tábora v Auschwitz-Birkenau. Tomu však zabránilo povstání tamních romských vězňů.

Pokračování na str. 6

Herec Jan Cina kvůli romskému příjmení narazil při hledání bydlení. „Byl to šok,” říká...

Jan Cina s partnerem Petrem Vančurou

foto: Lukáš Houdek

Jan Cina je dvaatřicetiletý populární český herec. Jeho otec je Rom, rodina z části pochází z východního Slovenska. Přestože on sám říká, že se svým romstvím nikdy neměl problém – zejména proto, že to na něm není na první pohled poznat – setkal se nedávno s tím, čemu v Česku čelí řada Romů. Při hledání bydlení se ho totiž realitní makléř na základě jeho příjmení zeptal, zda není Rom a dodal, že by s tím mohli mít majitelé problém. „Byl jsem z toho v hrozném šoku. Mě osobně se to nějak nedotklo, necítím se, že na mě někdo zaútočil, ale neskutečně mě to zklamalo,” přiznává Cina. A rozhodl se to nenechat být a napsal vedení společnosti stížnost. „V ní jsem vysvětlil, co se stalo, proč mi to bylo nepříjemné a že to zřejmě není výjimkou,” dodává. On sám si ke svému romství hledal cestu od dětství. Poprvé si uvědomil, že je z romské rodiny, asi v šesti letech. „Jednou, když mě tam babička hlída-

la, namazala mi kvečeři chleba s Ramou. A já jsem to nechtěl sníst. Řekl jsem jí, že to nechci, protože jsou černé. Babička to přešla a řekla to později rodičům. Ti mi pak vysvětlili, že jsou Romové a já jsem Rom napůl,” vypráví. Dnes říká, že je pro něj jeho romská identita důležitá a snaží se z ní těžit. I proto plánuje v létě cestu na východní Slovensko, odkud jeho rod pochází, aby své kořeny více poznal a mohl na nich stavět.

Nedávno ses stal aktérem nepříjemné situace. O co šlo?

S mým partnerem Péťou Vančurou se teď nacházíme v situaci, kdy jsme zatoužili mít nějaký pozemek, místo v přírodě, kde bychom mohli pobývat. Začal jsem hledat přes realitky, byli jsme asi na dvou prohlídkách, prostě sondujeme. Kolem období, kdy začala karanténa, se mi od rána

Pokračování na str. 2

ZPRÁVY

Teplice – Ve čtvrtek 14. května se měl okresní soud v Teplicích znovu zabývat nenávisťnými komentáři pod fotografií prvňáků ze základní školy v Plynárenské ulici. Podle Mosteckého deníku však k soudu nepřišly předvolané svědkyně, a proto bylo projednání odročeno na 8. června. Nové projednání dané kauzy nařídil v říjnu 2019 krajský soud v Ústí nad Labem poté, co zrušil vloni zprošťující verdikt pro jednoho z obžalovaných. Obžaloba ho viní také z umísťování fotografií s nacistickou tematikou na sociální síť. Za podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod a za projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka mu hrozí až tři roky vězení, informuje romea.cz

Dokončení ze str. 1

Brno – Nejvyšší soud odmítl dovolání Radka Mansfelda, jenž podle pravomocného verdiktu hajloval na loňské demonstraci hnutí SPD. Pražské soudy mu vyměřily půlroční podmínku a peněžitý trest 30 000 korun. Nejvyšší soud rozhodl nedávno bez veřejného jednání, výsledek je zaznamenaný v databázi InfoSoud. Odůvodnění zatím není k dispozici. Mansfeld popírá, že by byl neonacistou. Uvedl, že je vlastencem a vlastenectví podle něj mimo jiné znamená chovat se uctivě ke státním symbolům. Tvrdí, že odpůrci SPD na akci pískali do zpěvu státní hymny, což mu vadilo. Mužův právník dříve argumentoval také tím, že o hajlování jít nemohlo, protože Mansfeld držel při vztyčení ruky cigaretu. Pokud by Mansfeld nezaplatil peněžitý trest, půjde na tři měsíce do vězení. K podmíněčnému trestu mu soudy stanovily dvouletou zkušební dobu, po kterou musí vést řádný život.

Slovenské ministerstvo poprvé vydalo rozhodnutí i v romštině

Vzdělávání v sociálně vyloučených romských komunitách považuje slovenské ministerstvo školství za jednu z priorit nové vlády. I z toho důvodu vydalo vůbec poprvé v historii rozhodnutí o přijímání dětí na předprimární vzdělávání v době mimořádné situace na nadcházející školní rok v romském jazyce. Informuje o tom ministerstvo na svých webových stránkách.

„Je důležitou zprávou, že se ministerstvo školství otevírá a přibližuje i samotným Romům. Souvisí to kromě mého závazku věnovat se začlenění, i se setkáním se zmocněnkyní vlády pro romské komunity Andreou Bučkovou. Právě s Úřadem zmocněnce vlády SR pro romské komunity jsme se dohodli na úzké spolupráci, která se týká i současné těžké situace, kdy děti z romských komunit nemají technické vybavení pro zajištění online výuky. Vydávání pokynů v romském jazyce je tak prvním krokem směrem k romské komunitě, jak začít zlepšovat jejich vzdělávání,“ uvedla státní tajemnice ministerstva školství Monika Filipová.

Barariben the sikhaviben andre nacija

Merkiñiben the fikeriben nacijakero hin rendešno paš moderno jekhetañiben. E nacija sikhavel baro jekhetañiben le bare kulturakere barvalipnaha the hin la baro historiko barvalipen. O bararipen the sikhaviben andre nacijakero čhib phundravel the bararel e nacija, kaj peske te pomukhel e sera prindžaripnaskeri, čhibakeri the tradicijakeri.

Pre Slovačiko republika hin jekħ bararđi-sikhavibnaskeri sustava, savi hiñi jekhetañi, the khetañi o bararipen the sikhaviben la nacijakero andre dajakeri čhib the sikhaviben andre lengere dajakere čhiba, hin odoj the inštitucionalno arakħañiben sikhavibnaskero procesis maškar o sikhħarde the sikhħarde thana. O bare hakaja andro regijonalne sikhħarde peren the pro bararipen the sikhaviben pro nacijakere čħavore the sikhħuvne. E ustava pre Slovačiko republika akana le maškar-themutne dokumentenca the e Europakera chartaha regijonalne vaj nacijakere čhibenca the Ramciko dovakeriben pro hakajutno merkiñiben le manušenge pal e Slovačiko republika, te hine nacija, vaj hine etnikum, domukhel te prilael peske themeskeri čhib the sikhaviben andre lengeri čhib.

Pre kadi sera pes dodžanena o informaciji, save peren pro bararipen the sikhaviben le manušenge la nacijatar. Džal pal o dokumenti the materijali, save žutinena le sikhħardenge the le manušenge, save len za-thode, sar the aver lačhe informacija.

Herec Jan Cina kvůli příjmení narazil při hledání bydlení...

Dokončení ze str. 1

ozýval jeden realitní makléř. Psal mi smsky a volal, zda bych nechtěl nemovitost, o kterou jsem projevil zájem skrz automatický e-mail. Druhý den jsem se mu ozval, povídali jsme si dlouze po telefonu, kde jsem se mu snažil vysvětlit, že mě zajímá spíš ten pozemek, než samotná stavba na něm. A ke konci toho hovoru se jen tak zeptal: „A počkejte. Cina? Cina, Cina... Vy jste teda Cina?“ A já – zvyklý, že mě lidé občas poznávají – jsem si říkal, že se mě asi bude ptát, jestli jsem herec. A tak jsem se už skoro nadechoval, že řeknu, že ano, že jsem ten Cina. Ale protože jsme měli blbě spojení, nebyl jsem si jistý. A tak jsem se pro jistotu zeptal, zda to může zopakovat. „No ptal jsem se, jestli jste Cina a jestli jste tedy Rom,“ zopakoval. A mně prolítlo hlavou, že se na to zřejmě ptá proto, že je třeba taky Rom, co poznal romské příjmení, nebo je mu to sympatické. Že třeba taky někde znal nějakého Cinu. Zeptal jsem se, proč ho to zajímá. A přišel tvrdý náraz, který jsem já romanticky a idealisticky smýšlející Jan Cina nečekal. Řekl totiž: „No, jenom aby s tím majitel neměl nějaké problémy.“ Tahle varianta mě tedy vůbec nenapadla, a tak jsem vydal jen překvapený zvuk. A on, aby mi to dovysvětlil, začal popisovat, že některým majitelům vadí, když jsou klienti Romové, ale že on sám proti nim nic nemá. Měl prý sám romské sousedy, kteří byli fajn. A já jsem mu řekl, že pokud majitel má problém s Romy, tak mě to asi už vůbec nezajímá a nemám o takovou nemovitost zájem. A tak začal couvat, říkal, že majitel by mohl můj styl jednat v afektu. A tak jsem si zjistil, jestli je to legální, a napsal jsem nakonec dlouhý strukturovaný e-mail vedení realitky, kde jsem vysvětlil, co se stalo, proč mi to bylo nepříjemné a že to zřejmě není výjimkou. Od vedení mi pak přišla

odpověď, že se jednalo o selhání jedince a že se omlouvají. A tím to skončilo. Pro mě to ale bylo hrozně nepříjemné. Mě osobně se to nějak nedotklo, necítím se, že na mě někdo zaútočil, ale neskutečně mě to zklamalo.

Bylo to poprvé, kdy ses s takovým nárazem setkal?

S tím, že jsem Rom, myslím, ano.

Čím myslíš, že to je? Jiní Romové se s tím setkávají častěji.

Určitě tím, že to na mně není vidět. Snažím se o tom, že jsem Polorom, v rozhovorech dost mluvit, ale řadu lidí to pořád nenapadne.

Zmínil jsi, že to byla jediná zkušenost s odmítnutím z důvodů romství. Máš tomu rozumět tak, že byla i nějaká jiná?

Je to už tak sedm let. Nebyla to taková hmatatelná zkušenost, ale dočkla se mě vlastně mnohem víc. Tehdy jsme s Pétou hledali bydlení, byli jsme se dívat na Břevnově ve vile. S tou realitní makléřkou jsem zatím mluvil jen přes telefon, vyprávěl jsem o nás v množném čísle, takže bylo jasné, že jsme pár, neuvedl jsem ale, jakého pohlaví. Na prohlídku jsme přišli už společně a v očích té paní bylo vidět velké zděšení i zklamání. Najednou byl znát velmi strohý přístup oproti předchozím telefonátům. Pramenilo to z toho, že jsme dva kluci. Ona sice nic neřekla, ale způsob, jakým se na nás dívala, změna chování i velmi rychlá prohlídka, kdy nám to bydlení v podstatě rozmlouvala, to prozradila. Kdyby se to stalo dnes, něco jí řeknu nebo se zeptám, proč z nás má obavu. Tehdy jsem to vnímal, ale řekl jsem si, že budu dělat jako by nic. Dodnes si to ale pamatuju a je to velmi nepříjemný pocit.

Jaký vztah máš k romství dnes?

Vlastně mě to dost uklidňuje. Najednou věcem ve svém životě víc rozumím. A jsou to třeba jen drobnosti. Mám kamaráda, který je Rom, vyrůstal v děcáku. Má takové dlouhé kudrnaté vlasy a když si na ně sáhneš, jsou prostě jiné. Jsou to romské vlasy. Jsou kvalitní a tvrdé. A já sám mám dvojí vlasy. Z části mám tyhle tvrdé kudrnaté štětiny a do toho mám jemné vlasy, které mám

podle mě po té české linii. Já vím, je to taková blbost. Před pár lety jsem pak byl v Řecku na yoga soustředění, kde byli lidé z celého světa a každý tam na začátku o sobě něco řekl. A protože se tam všichni představovali tak pěkně, tak ze mě najednou vypadlo, že se jmenuju Jan Cina a jsem poloviční Rom. V tu chvíli to pro mě bylo důležité. Bylo to poprvé, kdy jsem tu potřebu pocítil.

V čem pro tebe to romství spočívá?

Pořád to hledám. Letos v létě to snad konečně vyjde a já se poprvé podívám do Kurimi na Slovensku, odkud má rodina pochází. Trochu si od toho slibuju, že se něco o sobě dozvím. Ale upřímně to asi nedokážu pojmenovat. Pro mě to hodně spočívá asi v přizpůsobivosti. Jsem hodně přizpůsobivý v tom, kde dokážu bydlet, s kým a jak trávim čas. Romové vždy museli být dost přizpůsobiví situaci. A to já v sobě v hodně přenesené formě cítím.

Neměl jsi někdy problém se s tím identifikovat? Přeci jen podle průzkumů má veřejnost s Romy problém.

Asi ne. Protože si pamatuju od babičky a dědy Cinových, že sami nadávali na Romy z okolí, kteří se chovali blbě. Vnímali jsem to vždy tak, že to je víc o jedincích než o té skupině. A tak to mám dodnes. Chápu, že lidé, kteří nejsou Romové, nebo s nimi nepřišli do normálního kontaktu, to vnímají zkresleně. Když se srazíš s blbcem, je to vždy nepříjemné. Když je ten blbec Rom, spojíš si to s celou skupinou. Podobně jako třeba u bankéřů, kdy je pro tebe každý podvodník, nebo té každý taxikář chce určitě natáhnout. Myslím ale, že to je oboustrané. Že i Romové mají o Neromech předsudky. A proto myslím, že musí obě strany udělat ten krok směrem k sobě. Že se Češi začnou o Romy víc zajímat, dají jim šanci.

Nebo jim pronajmou byt.

Přesně. A Romové zrovna tak. Je to logické. Jednou se spálíš a bojiš se spálit znovu. Zároveň je to o respektu k tomu, že to má každý jinak. Že ta kultura a chování jsou pak trochu odlišné. A to přijde Čechům divné a některé věci, co dělají zase Češi, nechápu Romové. Chce to kroky ke vzájemnému poznání. A možná pro začátek jde jen o maličkosti. Jako si začít na ulici povídat s nějakým Romem třeba proto, že chci pochválit hezký batůžek jeho dcery.

Aktuálně podstupuješ, co se týká romství, cestu k sebepoznání. Jde ti někdo s tebou?

Ani ne. Je to spíš moje věc. Pro Pétu to téma není, nefascínuje ho to tolik jako mě. Ale byl bych moc rád, kdybychom v létě jeli do té Kurimi všichni. Potřeboval bych, abych si tam tu rodinu doposkládal, shromáždil a byli jsme tam dohromady. Plánujeme tam jet komplet – i strejdové s dětmi. Taková česká gypsy výprava na Slovensko (smích). A tam Pétu určitě vidím.

text a foto: Lukáš Houdek

LAVUTARA

CESTAMI ROMSKÝCH MUZIKANTŮ
A JEJICH PÍSNÍ
8/5/2019 – 14/2/2021

MÚZEA JAHRAVSKÉ KULTURY
BRATISLAVA A G. BRNO

m k

Petra Gelbart: Myslela jsem si, že to bude angína

Přinášíme rozhovor s úžasné nadanou Petrou Gelbart, která bydlí s rodinou už bezmála 12 let v New Yorku. Předtím žila na různých místech ve Spojených státech, a také jeden rok v Londýně.

Kde jsi žila předtím v České Republice a co tě vedlo k tomu odstěhovat se do Ameriky?

Narodila jsem se v Ústí nad Labem a pak jsme žili v Praze. Emigrovali jsme do USA, když mi bylo deset let, na sklonku roku 1988.

Čím se momentálně živiš?

Jsem muzikoterapeutka. Pracuji, respektive pracovala jsem, v léčebně dlouhodobě nemocných. Dělam také hudební psychoterapii s rodiči malých dětí a vývojovou nebo rehabilitační terapii. Občas také učím na vysoké škole.

Jsi nakažená koronavirem (COVID-19), jaké byly první symptomy, které jsi na sobě zpozorovala?

Zpočátku jsem si myslela, že to bude angína, protože mě bolelo v krku a jedno z mých dětí bylo pozitivní na streptokoka. Jenže můj výtěr byl negativní. Pak se dostavil suchý kašel, trochu zvýšená teplota a celkový chřipkový pocit, ale dost mírný. Šestý den jsem si naplánovala spoustu pracovních i dobrovolnických činností přes video, protože jsem upřímně věřila, že už budu v pořádku. Jenže hned další den začaly dýchací potíže a ty trvaly ještě dva týdny. Měla jsem také všelijaké bolesti na hrudníku, někdy dost silné. A dočasně jsem pořádně necítila pachy ani chutě, i když jsem měla prázdný nos. Po týdně mi vzkázala doktorka, že mám Covid-19 a že jediný důvod, proč nejsem potvrzený případ, je nedostatek testů.

Jak dlouho trvá léčba? Nakazil se i někdo z vaší domácnosti?

Příznaků nového koronaviru je celá škála, od nákazy bez příznaků až po selhání orgánů, takže léčba může

trvat 0 až 30 dní nebo i déle. Aktuálně se léčím něco přes tři týdny a už je to mnohem lepší, ale netuším, kdy budu zase úplně v normálu.

V rodině se ode mě snad nenakazil nikdo, ale máme silné podezření, že u manžela začal Covid-19 ještě dřív, akorát měl hodně mírný průběh. Nejmladší dítě bylo za poslední měsíc v jednom kuse nemocné, takže pravděpodobně už má také koronavirus za sebou. U starších dvou dětí si nejsme jistí, protože příznaky neměly a taky se ke mně tolik nepřibližovaly.

Co je pro tebe asi nejhorší symptom z celého průběhu nemoci?

Jednoznačně nejhorší pro mě byly ty dva týdny, kde jsem se nemohla pořádně nadechnout ani vydechnout, a celou tu dobu mi bušilo srdce, jako kdybych od rána do večera běhala závody. V noci jsem dokázala usnout většinou jen za pomoci prášku na spaní. Tohle je bohužel celkem normální stav u lidí, kterým ten koronavirus sedne na plíce, protože se jedná o nechtutný zápal plic. Naštěstí jsem se každé ráno probudila s tím, že to je relativně dobré, ale do odpoledne se to po každé zhoršilo. Několikrát už bych bývala jela do nemocnice, ale v naší čtvrti už bylo málo lůžek i pro těžší případy, takže by to bylo nezodpovědné a stejně by to asi nemělo cenu. Nemáme auto a nechtěla jsem zbytečně nakazit další lidi. Tak jsem si akorát kontrolovala nehty, jestli nemodrají, když bylo nejhůř.

Jaká jsou momentální opatření v New Yorku?

Všechna opatření přišla pozdě. Několik dní poté, co jsem onemocněla, zavřeli školy. Asi po týdně zavřeli většinu podniků a vláda lidem řekla, ať zůstanou pokud možno doma a dodržují fyzický odstup. Jenže newyorčané to z velké části ignorovali. Teď aspoň zavřeli i hřiště, protože se řada rodičů chovala nezodpovědně.

Je v New Yorku léčba koronaviru hrazená státem, nebo si ji musí pacient platit sám?

Na to je trochu složitá odpověď, ale obecně řečeno, pacient si jakoukoli léčbu platí sám, buď s pomocí soukromého pojištění, na které si tučnými částkami připlácíme, nebo bez něj. V této chvíli ale máme další problém, což je děsivý nedostatek testů a lůžek. Test na Covid-19 dostanou de facto jen lidé v ohrožení života.

Vzkázala bys něco Čechům a Slovákům do Anglie?

Pokud pracujete ve zdravotnictví, potravinářství nebo v nezbytně nutných službách, patří vám dík. Pokud ne, zůstaňte doma a nenavštěvujte se mezi sebou ani v rámci rodiny. Já jsem nekuřák a kromě zaléčeného vysokého tlaku nemám žádný z rizikových faktorů. Přesto se mnou nemoc Covid-19 pořádně zamávala. Stejně příznaky si u kuřáka nebo staršího člověka vůbec nechci představit.

Kamila Plachetková

KOMENTÁŘ

Doporučené postupy agentury v oblasti bydlení jsou na místě

TOMÁŠ ŠČUKA

Koncem dubna vydala vládní agentura pro sociální začleňování obecná doporučení pro obce. Navrhované postupy se týkají problematiky bydlení. V souvislosti s probíhající krizí COVID-19 se mohou bariéry a rozdíly v kvalitě bydlení mezi občany ještě více prohloubit. Početná skupina obyvatel v jednotlivých obcích přišla o práci. Na kompenzační balíčky od státu bohužel tito lidé nedosáhli. Dlouhodobé přehlížení zadluženosti občanů a růst exekucí na jednu osobu představuje jistá omezení, v nichž některé rodiny musí fungovat a hradit náklady domácnosti. Jedním z možných řešení je zaměstnání na DPP, dohodu o provedení práce, kdy do 10 000 Kč je příjem bez zdravotních a sociálních odvodů. Na nějakou dobu se tak zadlužená osoba může vyhnout exekuci v podobě srážky ze mzdy. Jistě se shodneme, že závazky se musí platit, ovšem při okolnostech, kdy nebankovní společnosti měly v tomto státě roky zelenou pro poskytování lichvářských půjček sociálně slabším rodinám, by za tento společenský problém měl stát převzít odpovídající zodpovědnost.

Ale zpět k otázce udržení bydlení pro sociálně slabší rodiny. Právě bydlení znamená pro domácnost jeden z nejvyšších nákladů. V době krize jsou ohroženi jak lidé v nájemním bydlení, tak majitelé nemovitostí, kteří splácejí hypoteční úvěr. Agentura předložila obcím následující doporučení:

- Více komunikovat s občany – vytvořit tým, jenž bude intenzivně spolupracovat s poskytovateli sociálních služeb a zdravotními institucemi (získávat relevantní informace, vyhodnocovat a nastavovat konkrétní opatření)
- Zvážit možnost odpuštění úroků z prodloužení či dočasné odpuštění nájmu (soulasím, že odklad úhrady nájmu nepamatuje na situaci domácností za pár měsíců, kdy bude dluh na nájmu příliš vysoký a zdroje na jeho úhradu stále nebudou k dispozici)
- Vytvořit finanční fond obce pro pomoc osobám v tíživé finanční situaci (bezúročné půjčky, dary)
- V případě existence tzv. bezdoplatkové zóny zvážit alespoň dočasné zrušení
- Zmapovat situaci lidí na ubytovnách, včetně hygienických podmínek
- Zvážit vytvoření krizových bytů z obecního bytového fondu (poměry v rodinách ohrožených domácím násilím mohou v důsledku současných opatření eskalovat)

Uvedené kroky, které ASZ doporučuje obcím, jsou bezesporu správné a žádoucí. Ztráta bydlení rodin by totiž dnešní krizi jen více prohloubila! Je zodpovědností státu, potažmo obcí, reagovat na aktuální potřeby celé společnosti. Tedy všech skupin obyvatelstva, i těch sociálně slabších. Neobvyklé období totiž prožíváme všichni, bez ohledu na sociální postavení, původ, sexuální orientaci, věk či pohlaví. Ba naopak, přes COVID-19 můžeme existující rozdíly mezi občany více vidět a vnímat. Případy rodin, které nemohou plnit hygienická preventivní opatření z důvodu nižší kvality bydlení, to jen dokazují. Zde mně ze strany státu i měst chybí konkrétní opatření reagující na potřeby těchto osob. Chápu, politický kalkul u sociálně slabších skupin zřejmě nebude, nicméně jde o projev solidarity. Solidarity ze strany veřejných zástupců, kteří v demokratických volbách dostali mandát od svých voličů. A mezi ně patří i lidé žijící v chudobě a sociálně vyloučených lokalitách. Jejich počet rok od roku rapidně roste. Jsem přesvědčen, že brzy může být na operativní řešení sociálních rozdílů ve společnosti pozdě. V neposlední řadě berme v potaz také benefity ze zodpovědné a spravedlivé sociální politiky vůči všem. Z ekonomického i sociálního hlediska bychom je pocítili v relativně krátké době všichni.

Najdi sám sebe

Jako děti jsme si byli vědomi všech darů. Byli jsme nevinní a plní nadšení. Důvěřovali jsme ostatním a měli víru v sebe. Vyjadřovali jsme svou bytostnou lidskou přirozenost beze strachu z trestu a nechávali jsme své světlo zářit. Žili jsme naplno přítomným okamžikem a vychutnávali si každý prostý dar, který život přináší. Jenže pak, jak jsme rostli a dospívali, se něco pokazilo... Dá se říct, že jsme se dopustili zločinu. Zločinu, kterým jsme zrazovali sami sebe. Zapřeli jsme své skutečné já a zaprodali jsme se společnosti. Začali jsme přijímat názory druhých lidí na to, jak funguje svět a jaká je naše úloha v něm. Začali jsme žít ve své mysli. Začali jsme soudit a trápit se. Stali se z nás lidé, kteří chtějí jen potěšit druhé, začali jsme myslet, chovat se a jednat způsobem, který za nás zvolilo naše okolí – rodiče, učitelé, kamarádi... Dělali jsme, co nám řekli, chovali se tak, jak nám poručili a mysleli tak, jak nás myslet naučili. Tím vším jsme své pravé Já „zabednili“. Sice je správně, aby rodiče své děti vedli a byli jejich životními průvodci, ale je špatné, aby jim kladli jakákoliv omezení na duchu. Použiji příklad: Dítě je s rodiči v obchodě. Dítě by si chtělo spontánně nahlas zazpívat, ale neudělá to, jen si potichu pobrukuje, protože se bojí, že se na něj rodiče rozzlobí. Už od mala v sobě pěstujeme strach, postupně jsme nechali vytrácet své Já. Žijeme strachem, ale proč? Proč nechceme ukázat doopravdy, jací jsme, proč se bojíme být jiní, proč chceme splynout s davem, proč se bojíme lidem vyjadřovat lásku?

Soudíme, máme domněnky, lžeme, podvádíme, pomlouváme, prahne-me po moci a penězích, místo toho, abychom vyjadřovali lásku, rozdávali úsměv, byli poctiví a dobrosrdeční. Měli bychom světu ukázat svůj autentický život, svoji lásku. Jeden citát říká: „Svět bude lepší nebo horší podle toho, zda my sami budeme lepšími nebo horšími.“ Já tomu věřím. Jestliže se nám nelíbí, jak se lidé chovají a chtějí bychom to změnit, tak změna nastane jedině tehdy, když se změníme my sami. Druhého člověka poznáme líp, když poznáme sami sebe. Skrze sebe poznám tebe. Náš život na zemi není nesmrtelným, každý máme vyměřený čas a měli bychom ho co nejlíp prožít. Nejsme vděční, že se každý nový den probudíme a máme šanci si života užívat. Nevážíme si života, přírody, lidí, svého těla a svých domovů, rodiny. Nejsme rádi za to, co máme, ale pořád řešíme, co nemáme. Nemáme odvahu žít, jen přežíváme.

Buďte sami sebou, dávejte bez ohledu na to, kolik toho máte a co z toho budete mít, usmívejte se, radujte se z maličkostí, buďte tím nejlepším člověkem. Otevřete znova své srdce a svět se změní díky každému z nás, který si uvědomí, že život je dar a je třeba si ho vážit. Rozvíjejte a rozdávejte lásku a po strachu nebude ani stopa. Poslouchejte své vnitřní volání. Vzpomeňte si na to, kým jste! „Způsob myšlení, který tě dostal tam, kde jsi teď, tě nemůže dostat tam, kam se toužíš dostat.“ **Veronika Kačová**

Lidstvo a dezinformace

Množství informací se na nás valí různými prostředky jako jsou televize, rozhlas a další média. Informace, které ani nedokážeme zpracovat, natož respektovat. Jsme z toho všeho unavení, ale přesto tyto falešné zprávy sledujeme dál. Roste v nás tím větší strach, nedůvěra a obavy. Lži jsou častým jevem, který tolerujeme. Sledujeme Facebook a další falešné reklamy, které nám radí, jak bychom si měli zvýšit imunitu, nutí nás kupovat si drahé produkty, které by nás měly ochránit před dalšími nákazami. Někteří lidé dokonce všechnu tuto lež dokážou šířit mezi své vrstevníky, rodinu, přátele. Nevím, co tím ale chtějí sdílet. Sami si pravdu ani neuvědomili a věří těm, kteří tyto lži vnášejí do našich životů. Sami nevíme, co je pravda, nemáme šanci si všechny informace ověřovat.

Myslím, že lidstvo je velmi závislé na internetu. Ať už jde o psaní e-mailů, nakupování v e-shopech, blogování, sledování filmů nebo youtube kanálu a hraní her. Na to, co čteme, reaguje naše tělo, dotýká se to našich emocí. Když si přečteme nějakou negativní zprávu, začneme se potit, buší nám srdce a jsme bez nálad. Přijali jsme svým zrakem něco, co ani nemusí být zcela pravda. V dnešní moderní době existují programy, které nahrazují pravdu lží. Videá, kde se zjevuje na nebi nebeské království nebo vládnou nepokoje a války mezi lidmi různé pleti a tak dále, jsou ve skutečnosti víc jak deset let stará a nepocházejí od lidí, ale od uměle vytvořených programů. Čteme pořád dokola to samé. A přesto, že už jsme četli různé články několikrát dokola, tomu stále věnujeme pozornost. Sdílíme zprávy, které v nás vzbuzují emoce. Měli bychom se naučit být proti dezinformačním zprávám a projevům nenávisti imunní. Vystavujeme svůj zrak umělému světlu, které proniká do našeho mozku. Kdyby média nebyla v tak velké míře prosazena a nevěnoval by se jim tak velký zájem, člověk by neměl potřebu je sledovat. Kvůli sledování zpráv na internetu omezujeme svoje aktivity, kterým jsme se dřív věnovali. Dezinformace tu byly ještě před tím, než jsme věděli, že něco takového existuje. Ale v dnešní době už jsme tak vyspělí, že bychom měli věřit sami sobě. Naše životy a životní styl ovládl internet. Měli bychom se stydět a napravit to.

Veronika Kačová

Andro suno šunav livinkeriben...

Adaďives imar nane ajci manuša, so predžidile o mariben. K´amende andro panelakos hin jekh phuri romňi, hin lake ochtovardeš berš. No me nadžanav, či manca kamela te vakerel, th´avka džav ke late, cindom lake o pomeranča the e malinovka.

„Lačho đives, bibi Kovačova, džav ke tute, či kameha manca te vakerel?“

„Hi, šaj, av andre, me našťik pro pindre, ker tuke kavica the mange e teja, the beš tuke.“

„Andom tuke malinovka, kames?“

„Hi, sal lačhi čhaj,“ phenel the bešta peske pro gaučicos. Oj hiňi adaj korkori, hin mange pro jilo phares, nadžanav, kaj hiňi lakri fajta.

„Nane tuke somorutan ajsi korkori?“

Asandila sikra: „Na, na, me som sikhľi, o čhave pal mande aven, sar hin len voľno, the le čhaskeri čhaj avel sako đives ke mande.“

„Oda hin mištes.“ E kava dav pre stolkos, the e teja.

„Bibi Kovačova, sar tu predžidilal odava baro mariben?“

„Joj, miri čhaj, me aňi nadžanav, mange sas čulo berša, ajci štar abo pandž berš.“

„The leperes vareso?“

„Te leperav? Na, čak andro suno mange vareso džal, šunav o livinkeriben, igen darav, the palis man odava uštavel, the nasovav calo rat, ha, ha.“

„Odava, the me man daravas...“

„Džanes, me duminavas, hoj miro dad the e daj hine mire, ale odava nasas avka. Igen nasig avľom

Irena Eliášová

foto: Kamil Košun

pr´odava, miro dad la daha mule andro mariben, the man avri parvarde cudze manuša, ale igen mištes a the lačhe.“

„The sar pr´odava avľal? Tu len rodehas?“

„Ta kaj, mange sas pandžvardeš berš, kana miri daj nasvalila, the me lake vakeravas miro suno. Dikhav suno, hoj miro dad man likerel pro vasta, the amen trin džene , e daj, o dad, the me denašas andro veš, odoj sas o partizana. O dad man diňa pro dumo, la dajora likerelas vastestar, the igen zorales denašahas, bo sas baro livinšagos. Jekhvar peľom pre phuv, e daj le dadeha pašľon pre phuv, the hine čupa rat. Nadžalas mange andre godi, soske naušćen upre. Avile ke mande o lukeste, the ile man pal e phuv. Sas igen namištes suno. „Odava nane suno, avka odava sas, o lukeste tut ande k´amende, the me le dadeha

tut liňam, the parvardam tut avri, sal amari,“ phenda mange miri daj. Pal jekh čhon muľa, igen sas ke mande lačhi, me la kamavas, no šunavas, hoj kamav tiž varekas, našťik mange avelas pre jakha miri vlastno daj, the odava man dukhalas. Mri čhaj, odava, so amen predžidilam, sas baro bibachtalipen. Bari bokh, bari dar, mange nadžalas andre godi, soske miri daj le dadeha man mukhle. No odava džanes, somas cikňi čhajori, odava godi ajsi nane, kaj te džanes savoro, ale hoj sas baro mariben namištes, oda džanavas. Te na del o Del, kaj te avel mariben!“

„Odava hin čačo, vaš ajsi cikňi čhajori, so predžidila.“ Phares mange pro jilo, dikhav pre late, andre lakre jakha hine apsa. Adaďives dživas, furt šunas namište zpraví, nadžanas, so avela...

Irena Eliášová

Ve snu slyším střelbu...

Dnes je již málo lidí, kteří prožili druhou světovou válku. U nás v paneláku žije jedna stará paní, je jí osmdesát let a já si nejsem jistá, zda by chtěla se mnou vzpomínat na tu hroznou dobu. Přesto jdu k ní s trochou ovoce a pitím.

„Dobrý den, paní Kováčová, nerada vás ruším, ale chtěla bych si s vámi pohovořit, je to možné?“

„Ale, je to možné, jen pojd dál a posaď se. Já na ty nohy moc nemůžu, udělej si kávu a mně čaj...“

„Děkuji, já vám donesla trochu pití, limonádu, dáte si?“

„Jsi hodná,“ řekla a pomalu si sedla na pohovku. Bydlí tu sama, nevím, kde má rodinu, ale je mi líto, že je tak opuštěná.

„Není vám smutno, když jste tu tak sama?“

Usmála se: „Ne, ne, já si zvykla, děti za mnou chodí, jak mají volno a vnučka za mnou chodí každý den, co potřebuji.“

„To je dobře.“ Kávu jsem postavila na stůl a její čaj taky.

„Paní Kováčová, víte, mě zajímá,

jak jste prožila tu hroznou válku...“

„Ó, děvče moje, ani sama nevím, já byla v té době malá, tak čtyři pět roků, už nevím...“

„A pamatujete si něco?“

„Pamatovat? Nevím, občas ve snu slyším střelbu a moc se bojím, to mě vzbudí a nespím až do rána, ha, ha.“

„To bych se taky bála...“

„Víš, celou dobu jsem si myslela, že mám rodiče svoje, vlastní, ale nebylo to tak! Hodně pozdě jsem se dozvěděla, že moji rodiče zemřeli ve válce a mě vychovali cizí, ale moc hodní lidi.“

„A jak jste na to přišla? Vy jste je hledala?“

„Ale, kdepak! Bylo mi padesát roků, když máma onemocněla a já ji vyprávěla svůj sen. Zdálo se mi, že můj tatínek mě má na ruku a všichni tři, máma, já a táta utíkáme do lesa, tam totiž byli partyzáni a všude se střílelo. Tatínek držel mámu za ruku a mě měl na zádech, moc jsme utíkali, bylo to hrozné. Najednou jsem spadla na zem a máma s tátou leželi na zemi a byli samá krev. Nechápala jsem, proč se

nezvednou. Přišli ke mně vojáci a vzali mě sebou. Byl to hrozný sen! Moje máma mi říká: „Nebyl to sen, Aničko, to byla pravda, ti vojáci tě přinesli k nám a my s tátou jsme si té vzali a vychovali a jsi naše.“ Za měsíc umřela, byla ke mně moc hodná a já ji měla ráda. Ale pořád jsem cítila, že ještě někoho mám ráda, nemohla jsem si vzpomenout, jak moje vlastní máma vypadala, to mě trápilo. Holka moje, to, co jsme prožili, byla muka, to se ani nedá vyprávět. Ten strach, hlad a všude samé střelení, jak v noci, tak přes den, bylo to hrozné, já nechápala, proč mě moji rodiče opustili, byla jsem malá, to víš, ten rozum nebyl, abych všemu rozuměla, ale že to bylo zlé, to jsem věděla! Nedej Bůh, aby byla válka!“

„To opravdu pro tak malou holku muselo být kruté.“ Dojala mě, bylo mi smutno z toho jejího vyprávění. Dívám se, její oči jsou zalité slzami. Nechtěla bych prožít něco takového. Dnes je slyšet jenom samé odstrašující zprávy, v televizi a v rozhlase, člověk neví, co bude...

Irena Eliášová

Nicholas Winton by letos oslavil 111 let

Nicholas Winton byl britský humanitární pracovník a makléř, který v roce 1939 zachránil před transportem do koncentračních táborů 669 převážně židovských dětí z nacisty okupovaného území Československa.

Nicholas Winton se narodil 19. května 1909 v Londýně. Zachránil 669 židovských dětí, které dokázal spolu se svými spolupracovníky několika vlaky převézt z nacistického protektorátu Čechy a Morava do Británie. První vypravený vlak vyjel z Prahy v květnu roku 1939. Nicholas Winton zemřel v červenci 2015 v úctyhodném věku 106 let. Winton ale zbytek svého života nejvíce trpěl při vzpomínce na fakt, že poslední transport 1. září už nedorazil.

Životní příběh Nicholase Wintona byl ztvárněn v dokumentárním filmu „Síla lidskosti“, který měl premiéru v Praze roku 2001. Zúčastnil se jím sám Winton s rodinou, ale do Prahy se dostavilo i několik zachráněných dětí z celého světa. Jak už tomu ale bývá, kniha je většinou tučnějším a obsáhlejším zdrojem informací, a tak si můžete o Nicholasi Wintonovi přečíst více v knize „Není-li to možné: Životní příběh sira Nicholase Wintona“, jejíž autorkou je Wintonova dcera Barbara Wintonová. Režisér dokumentárního filmu Síla lidskosti, Matej Mináč, zjistil o tomto hrdinském činu mnoho informací a s Nicholasem Wintonem se stali blízkými přáteli. O Wintonovi natočil dohromady tři filmy. Prvním byl celovečerní film „Všichni moji blízcí“, následně vyšel již výše zmíněný film „Síla lidskosti“ a poslední film nese název „Nickyho rodina“.

„Nicholas Winton se stal mým blízkým přítelem a zůstal jím po více než dvacet let. Pamatuji si ho jako velice charismatického a zábavného člověka. Neměl rád patos a vždy cítil potřebu bavit své hosty. Když mu bylo téměř sto let, rozhodl se vydělat pro jednu ze svých oblíbených charitativních organizací starající se o seniory peníze tím, že podnikne let ultralightem. Ptal jsem se jej: „Nicky, ty se nebojíš le-

tět něčím tak nebezpečným? Já bych nikdy nesebral odvahu do něčeho tak strašného vlézt.“ On se jen usmál: „Matěji, až ti bude sto let, taky se nebudeš bát,“ vysvětluje Matej Mináč, režisér a producent.

Kde uctít památku Nicholase Wintona? Velmi emotivní sousoší Nicholase Wintona spolu s dětmi lze zahlédnout na pražském hlavním nádraží, ale tato socha není zdaleka jedinou takovou památkou. Socha Nicholase Wintona se nachází v Maidenheadu na nádraží, ale i v Londýně na slavné Liverpool Street, kam přijížděly vlaky s dětskými transporty.

Anglická královna Alžběta II. vyznamenala Nicholase Wintona řádem britského Impéria za jeho zásluhy pro společnost. Dále pak prezident Václav Havel ocenil Wintonův čin Řádem TGM. V současné době je Nicholas Winton nominován na Nobelovu cenu za mír. Winton bezesporu patří mezi nejvýznamnější a nejúctyhodnější osobnosti, k jejichž odvaze a neúnavnému úsilí o dobro vzhlíží celý svět. I dnes.

Ocenění se dočká i Trevor Chadwick, který v roce 1939 pomáhal Nicholasovi Wintonovi při záchraně židovských dětí z Československa, v Británii mu též chtějí postavit sochu. Pomník by měl stát v jihoanglickém městě Swanage, odkud Chadwick pocházel, informoval o tom web BBC. Chadwick zařizoval v nacisty okupované Pra-

ze transporty a všechna potřebná povolení. „Musel jednat s úřady, a jeho život tak byl ve velkém nebezpečí,“ uvedl Corben. Podle BBC také samotný Winton tvrdil, že skutečným hrdinou byl Chadwick, který na rozdíl od něj zůstal kvůli organizaci transportů v protektorátu. Chadwick zemřel v roce 1979. Jeho socha by měla stát nedaleko pomníku obětem války ve Swanage. Šéf nadace Trevora Chadwicka John Corben doufá, že by to mohlo být již v roce 2022. Místní radnice uvedla, že iniciativu „bezvýhradně“ podporuje. Park, ve kterém by měla socha stát, hodlá po Chadwickovi pojmenovat. Na jeho památku chce také zasadit strom.

Dnes jako první na tuto historickou událost upozornila společnost Google, která na své domovské stránce vystavila tzv. Doodle, na němž je vyobrazen Sir Winton se svým hrdinským činem. Doodle je připomínkou pražských událostí záchrany židovských dětí, a mimo Českou republiku visí na stránkách Googlu například i ve Velké Británii, Řecku, Slovensku a dalších zemích. Nutno podotknout, že o vznik Doodlu se zasloužil americký kreslíř Kevin Laughlin ve spolupráci s Wintonovou dcerou Barbarou. Laughlin v minulosti navrhl také upravené logo Googlu v podobě pražského orloje.

Anna Křížová
převzato z Magazínu E15
foto: Profimedia

Letos si připomínáme 75 let od genocidy Romů během druhé světové války

Dokončení ze str. 1

Legendární partizánský velitel Josef Serinek vedl tzv. černý oddíl.

Dle historika Michala Schustera přišel v tento den (16. květen 1944) důležitý okamžik v momentě, kdy údery gongu vyhlásily zákaz vycházení v celém táboře (tzv. lagersperre) a tábor byl uzavřen. Před táborovou branou zastavila nákladní auta a z nich vyskákalo 50–60 členů zvláštního komanda SS, kteří vyzvali vězně k rychlému opuštění obytných bloků. Uvnitř bloků však panovalo napjaté ticho, vězni odmítli vyjít, zabarikádovali dveře a v zoufalství se připravovali na obranu za pomoci kamenů a pracovního nářadí. Členy komanda SS toto odepření poslušnosti zaskočilo a jejich velitel se rozhodl akci odložit.

Historici o tomto odvážném projevu Romů hovoří jako o významné události v koncentračních táborech. Nebylo totiž zvykem, aby se vězni hromadně vzepřeli připravené akci těsně před jejím samotným provedením. Je nesporné, že komando SS mohlo tento vzdor vězňů potlačit. V danou chvíli se ale rozhodli nejít do otevřené konfrontace a pro svůj cíl zvolili jinou cestu.

Ze shora uvedeného je na místě vnímat tuto událost jako povstání romských vězňů, kteří bojovali za svá základní lidská práva. Právo na život a lidské zacházení jsou totiž právy přirozenými a nezadatelnými. Tedy těm, které nevyplývají pouze ze zákona, ale z vyšší moci – Bůh, příroda, rozum. Při představě, v jak katastrofálních a nedůstojných podmínkách byli tito lidé vězněni, nelze jejich postoj vnímat jinak než jako projev odvahy vůči těmto zločinům proti lidství.

O pár měsíců později, v noci z 2. na 3. srpna 1944, došlo k nejtragičtější události. Cikánský tábor byl zlikvidován. V osudný večer bylo 2897 žen, dětí a starých a nemocných lidí převezeno nákladními auty na dvůr krematoria. Po zlomení nečekaného odporu vězňů byli nahnáni do plynových komor.

Při psaní tohoto příspěvku si kladu zásadní otázku. Otázku týkající se paměti a reflexe těchto hrůzostrašných činů na lidech. Mladé generace se o těchto zvěrstvích ve výchovně-vzdělávacím systému téměř nedozví. Kde je naše úcta, respekt a zodpovědnost vůči obětem druhé světové války? Vůči obětem romského holocaustu?

Pouze a jen připomínáním této smutné historie můžeme ve společnosti čelit současným extremistickým projevům, které mají blízko k politice nacismu během druhé světové války. Prostřednictvím učení celého kontextu historie také můžeme u mladé generace pěstovat větší respekt k lidským právům jako jsou lidská důstojnost, právo na život, právo na jinakost či rovné zacházení.

Díkh he ma bister!

Tomáš Ščuka

foto: archiv Mileny Hübschmanové

Petr Ščuka: ...avlás mange lachi godí andre lachi chvilka

O Petr Ščuka jekhetane peskera romňaha chudle te kerel buťi andro romano ciñiben. Ehin len e-shop, kaj bikenaven rouški, trička, taški the aver vjeci. Andro potiskos pro ciñiben použivinen le broušimen kristala Swarovski. Pochtan, sostar keren o vjeci, hin 100% bavlna. O ciñiben šaj akana cinen pro Facebook Ščuka Shop.

Kana chudľan buťi te kerel, the so kerenas, sar avľa e pandemija?

Podňikinas imar, sar mange ehas biš berš. Buter sar deš berš podňikinas andro telemarketing, akanak amen ehin firma so pratinel ke Praha. Pratinas le manušenge, pratinas andro khera, tiž rajbinas, bigľinas. Vaš kada, so pes ačhiľas, akana preačhiľam te kerel kaľa buťi. Andre ada berš džanas, hoj kerava avri o planos, savo mange imar ehas andro šero buter sar trin berš, hoj phundravaha peske e-shop le romane gratenca. Zijand, hinke e pandemija amenge kada liľas, kamahas te phundraveľ o e-shop pro Maškarthemutno romano dıves, našťi. Samas khere dušuštar dıves, nič nakerahas, ča darahas, so amenca avľa, kana hinke chudaha te phireľ andre buťi, sar poťinaha o poplatki the aver. E romňi chudľas te sivel rouški, avľas lake pre godí, hoj sivaha amare romane rouški, duje farbenca, pre kereka thoďom kristala Swarovski, save mange ehas khere pririchťimen pro romane grati. Finalno kerdıpen sikhadom pro Facebook, kaj paľis chudle pherdo džene te pisinel, hoj kajsi rouška kamen. Kada amenge ča phendľas, hoj pal o kerdıpen ehin zaujma the kampil o e-shop te phundraveľ. Cindam pochtana the chudľam te sivel. Pre kereka thoďom savoro materialos, so mange ehas pririchťimen pre aver kerdıpena. Phendom mange, hoj o rouški bikinevava vaš o 80 korun, he te oda ča kavka mol e kereka, nakamav ři-sar kaľa situacija te zneuřinel. Te viťazinaha mariben proci koronavirus, ta paľis zarodaha.

Save kerdıpena bikenaven?

Peršo čhon bikenavahas ča rouški, akanak andro majos, kana polokes odľal e karantena, the o manuša chuden te phireľ andre buťi, e ponukňa avela bareder. Kamas te sivel trička, so upre avela romaňi fana (muršikane, džuvľikane, čhavoreskre), he pochtanove dujfarebne romane taški. Buter nakamav te phenel, ča vareso čeporo, hoj o džuvľa te aven rado pro šperki, the o murša pro doplňki, pro grati, the muršikane grati.

Khatar save pochtana siven?

Keras buťi hand made, ča grati the doplňki khatar 100% bavľna. Avreder amaro potiskos (romaňi fana the romaňi kereka) ehin kerde khatar broušimen kristala Swarovski. Kaľa technika amari – ehin

oda kajso amaro know-how. Ehin oda šťilos, savo andro Čechiko aňi pre Slovensko řiko nakerel.

Ko tumare kerdıpena cinavel?

Amare džene, so cinaven o kerdıpena, hine 90% Roma.

Save tumen ehin džene andre buťi?

Amare džene andre buťi hin ča duj džene – me the miri romňi.

Kaj řiňi tumari firma?

Sam Prahatar, the amari firma ehin provizornes andr' amaro kher, andre cimra, kaj dživas.

So ehin jilo andre tumari buťi?

Kada pes but nadel дума pal o podňikaňi, džal buter pal e zaujma the radosťa, vaš savi řigda naavaha barvale. Amara buťakro jilo ehin andr'oda, hoj ko kamel peske te cinel, the paľis te hordinel, te sikhavel, romaňi fana, řino barikano! Amen o Roma muřinas te avel andro amaro puvodos barikane. Te amen naavela pherdo barikane Roma, naavaha jekhetane.

So savoro muřindan te kerel, hoj chudľan te podňikinel?

Sar imar phendom, podňikinav imar dešochto berš, kada ehin ča kajsi radosťa andro amaro dživipen the amari buťi. Pal kada, hoj keras buťi the bikenavas o kerdıpena, arakhav pherdo zaujimave Romen, kerel mange oda radosťa. Ča jekh ofera bi kadaľ avelas, imar duj berš man sikhľuvav pre Karlovo univerzita obor romistika. Kada čhon pherdo džene vičinenas, pisinavas pherdo řiri, ehas man buťi andro siviben pro rouški, the čeporo pomukhľom o sikhadıpen, bajindom o ulohi the seminar-na buťa. Kada savoro muřinava te kerel pal o bare prazřini.

So tumen the e kreativita?

Me som buter koda dženo, so arakhel avri, ehin man pherdo godí andro šero, aľe kreativno řiňi miri romňi.

Sikhľonas tumen abo tumari romňi te sivel abo varesavo modno sikhaviben?

Vobec, ehin amen la romňaha avri kerdı e socijalno buťi. Sam peršo maturanta pre Romaňi sredno škola socijalno andro Kolin.

Sar upre hine o terne Roma andre kreativno buťi? Prinďžaren varekas andro tumaro pašalıpen?

Andro miro pašalıpen ehin pherdo kreativna Roma, aľe zijand nane oda kole terne. Kole terne Roma hine pro internetos, odcirdle pes peskre familıjendar, the vaš kada našade e paťiv. Le terne Romenca keravas buťi pherdo berš, ehas man občansko sdruženı Verda – Verdan andro Taboris, kaj amen ehas nizkoprahovo centrum perdal o cikne čhave the o terne. Vašoda džanav, hoj romane čhave hine but kreativna, the ehin len talentos, ča kampil lenge buter te šegetinel the te del len than the řileřitostľa.

Kaj pes tumaro kerdıpen šaj cinavel?

Mek amen hin ča Facebook Ščuka Shop, aľe bizo plaňinas baro e-shop, webove stranki, kaj šaj cinaven on-line, kaj namuřinen te pisinel o řiros the te užarel pre odpheňiben.

Pre soste akanak keren buťi?

Andro majos keraha pochtanove taški the trička la romaňa fanaha.

Zalen tumen ča pre romane motivi?

Hi, sam e-shop andre romaňi tematika, ta sako kerdıpen muřinel te avel jekhetano andro romipen. Nakamas te bikenavel aver kerdıpen, vaš oda hoj bi e sklepa našaveľas peskro jilo. Amari sklepa, he te řiňi virtualno, bi majinelas te avel kajso than, kaj peske o džene šaj cinen romano suveniros, saveha kere-na radosťa peske the peskre pašune džene.

Šaj amenge phenen vareso pal o romane motiva, pal o farbi?

Romaňi fana řiňi khatar trin farbi, belavo, řeleno the loľi. Belavo the zeleňo vodorovno řiňija sikhavel kočovno romano dživipen, pal e řeleno phuv tel o belavo řebos. Loľi kereka maškaral sikhavel, hoj amen o Roma avľam khatar Indija.

Save tumen ehin plani andro tajsaskero?

Plaňinas pherdo kerdıpena, khatar formalno kije naformalno. Nekbareder strategija andro amaro cinaviben avela phiraduňi sklepa, savaha phiraha pal o manuša pro pherdo akciї the řestivala, hoj šaj řikhnen pro kerdıpena pro peskere jakha, šaj peske chuden o kerdıpena the aver... Koľa nekfeder reklama perdal o skleparis ehin dopheňipen le manušendar, so imar vareso cinde the hine spokojna.

Palikerav vaš o vakeriben.

Phučelas e Veronika Kačová

Petr Ščuka: ...přijít v pravou chvíli s dobrým nápadem

Petr Ščuka provozuje e-shop, společně s manželkou se rozhodl vyrábět a prodávat zboží s romskou tematikou. K prodeji nabízí roušky, trička, plátěné tašky a jiné. K výrobě potisku na zboží používají broušené krystalky Swarovski. Materiál je ze 100% bavlny. Zboží je zatím možné objednat pouze na facebookové stránce Ščuka Shop.

Franchesko Barkoci

Kdy jste se rozhodl začít podnikat a jak vaši práci ovlivnil příchod pandemie?

Podnikám již od dvaceti let. Více než deset let jsem podnikal v telemarketingu, nyní mám úklidovou firmu v Praze. Nabízíme úklidové služby soukromým osobám, tzn. že se staráme o domácnosti, kde děláme běžný úklid domů a bytů, praní, žehlení. Vzhledem k současné situaci jsme pozastavili činnost firmy na dobu neurčitou. V letošním roce jsem byl rozhodnutý, že uskutečnim plán, který nosím v hlavě více než tři roky – otevřeme e-shop s oblečením s romskou tematikou. Bohužel, pandemie nám plán otevření e-shopu na Mezinárodní den Romů znemožnila. 14 dní doma, nicnedělání a obavy, co s námi bude, kdy začneme opět chodit do práce, jak zaplatíme poplatky apod. Manželku okolnosti donutily ušít nám roušky, napadlo nás ušít si svoje vlastní romské roušky, tedy dvojbarevné, na kolečko jsem použil broušené krystalky Swarovski, které jsem měl doma připravené na oblečení s romskou tematikou. Finální výrobek jsem prezentoval na svém facebookovém profilu, kde se seběhla smršť zpráv, smsek a telefonátů, s tím, že každý má zájem o takovou roušku. Toto nám jenom potvrdilo, že o výrobky je zájem a je potřeba e-shop i v této situaci otevřít. Nakoupili jsme látky a začali šít roušky ve velkém. Na kolečka jsem použil všechny materiály, který jsem měl připravený na úplně jiné výrobky. Rozhodl jsem se roušku prodávat za 80 Kč, i když je to pouze cena kolečka, této situace nechci nijak zneužívat. Pokud vyhraje boj nad koronavirem, tak potom začneme vydělávat.

Jaký sortiment nabízíte?

První měsíc jsme měli v nabídce pouze roušky, nyní v květnu, kdy pomalu končí karanténa a lidé začínají chodit do práce, nabízíme rozšíříme. Plánujeme trička s romskou vlajkou (pánské, dámské, dětské) a plátěné dvojbarevné romské tašky. Více prozrazovat nechci, jen něco málo, že dámy se mohou těšit na šperky a pánové na oděvní doplňky a pánskou konfekci.

Z jakých materiálů převážně vyrábíte?

Vyrábíme hand made oblečení a oděvní doplňky převážně ze 100%

bavlny. Jinak náš potisk (romská vlajka a romské kolečko) je z broušených krystalků Swarovski. Na této technice jsme založeni, je to takové naše know-how. Je to styl, který minimálně v Česku a na Slovensku nikdo nedělá.

Kdo jsou vaši odběratelé?

Našimi odběrateli jsou převážně Romové.

Jaký máte pracovní tým?

Náš pracovní tým se zatím skládá ze dvou členů, a to jsem já a moje manželka.

Kde vaše firma a pracoviště sídlí?

Jsme z Prahy a naše pracoviště zatím sídlí v našem provizorně upraveném obývacím pokoji.

Co je smyslem vašeho podnikání?

Zde se nedá moc mluvit o podnikání, jde spíše o koníček a nadšení, na kterém asi nikdy nezbohatneme. Smysl to dává velký, a to proto, že ten, kdo má zájem si koupit a následně nosit, prezentovat, romskou vlajku, je hrdý! My Romové potřebujeme být na svůj původ a svůj národ hrdí. Pokud nebudeme mít dostatek hrdých Romů, nebudeme jednotní.

Co všechno jste musel obětovat, když jste se rozhodl podnikat?

Jak jsem říkal, podnikám již 18 let, toto je jen takové zpestření v našem osobním životě a v naší práci. Díky výrobě a prodeji těchto produktů se seznamuji a potkávám se spoustou zajímavých Romů, což mě těší a naplňuje. Jedna oběť by tu byla, již druhým rokem studuji na Karlově univerzitě obor romistika. Tento měsíc, plný telefonátů, psaní zpráv a práce na rouškách, jsem trochu polevil ve studiu, zanedbal úkoly a seminární práce. To vše budu muset dohnat o velkých prázdninách.

Jak jste na tom s kreativitou?

Tak já jsem spíš na to vymýšlení, mám plnou hlavu nápadů, ale kreativní a zručná je moje manželka. :)

Studoval jste vy nebo vaše žena krejčovinu nebo módní návrhářství?

Vůbec, máme s manželkou vystudovanou sociální práci. Patří-

me mezi první maturanty Romské střední školy sociální v Kolíně.

Jak jsou na tom podle vás mladí Romové s kreativními činnostmi? Znáte někoho ve svém okolí?

V mém okolí je spousta kreativních Romů, ale bohužel, nejsou to ti mladí. Ty mladé Romy pohltil internet, vzdělali se od svých příbuzných, tím pádem se u nich vytratila paťiv (úcta). S mladými Romy jsem pracoval spoustu let, měl jsem občanské sdružení Verda – Vůz v Táboře, kde jsme provozovali nízkoprahové centrum pro děti a mládež. Proto vím, že romské děti jsou velice kreativní a nadané, jen je potřeba se jim více věnovat a dát jim prostor a příležitost.

Jaké jsou vaše webové stránky, kde se zboží objednává?

Zatím máme pouze facebookovou stránku Ščuka Shop, která funguje jako e-shop, ale samozřejmě plánujeme plnohodnotný e-shop, webovou stránku, kde se bude objednávat on-line, aniž by mi museli zákazníci psát zprávy a čekat na odpověď.

Na čem momentálně pracujete?

Na květen plánujeme plátěné tašky a trička s romskou vlajkou.

Zaměřujete se pouze na romské motivy?

Ano, jsme e-shop s romskou tematikou, takže každý náš výrobek musí být spojený s romstvem. Nechceme do nabídky doplňovat jiné produkty, protože by tak obchod ztratil smysl. Náš obchod, i když jen virtuální, by měl být prostor, kde si mohou koupit romský suvenýr, se kterým udělám radost převážně sám sobě nebo svým blízkým a přátelům.

Mohl byste nám říct něco o romských motivech a barvách?

Romská vlajka se skládá ze tří barev, modré, zelené a červené. Modrý a zelený vodorovný pruh symbolizuje kočovný život Romů po zelené zemi pod modrou oblohou. Červené kolo uprostřed odkazuje na indický původ romského národa.

Jaké máte další plány do budoucna?

Plánujeme širokou nabídku módních doplňků a oblečení, jak formálního tak neformálního. Nejdůležitější strategií našeho prodeje bude pojiždná prodejna, se kterou chceme jezdit za lidmi na různé akce a festivaly, aby také měli možnost výrobky vidět na vlastní oči, měli možnost si je osahat apod. Ta nejlepší reklama pro obchodníka je totiž osobní doporučení spokojeného zákazníka.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor vedla Veronika Kačová

Muzeum romské kultury se otevírá návštěvníkům, ale pietní akt v Letech u Písku bohužel proběhl bez veřejnosti

Muzeum romské kultury se pro návštěvníky opět otevřelo v úterý 12. května. Hodonín u Kunštátu, Památník holocaustu Romů a Sintů na Moravě se otevřel hned následující den. Tradiční pietní akt v Letech u Písku se však kvůli bezpečnostním nařízením konal bez přítomnosti veřejnosti.

„Po dohodě s Výborem pro odškodnění romského holocaustu jsme se rozhodli pietu obětem někdejšího protektorátního tzv. cikánského tábora v Letech letos vyjádřit pouze položením věnců a zapálením svíček bez účasti veřejnosti. V Letech se při příležitosti pietního aktu každoročně schází stovky lidí, a proto letos veřejnou akci nepřipravujeme,“ uvádí ředitelka Muzea romské kultury, Jana Horváthová.

„Budeme vděční, když lidé vzpomenu na oběti tábora v Letech v soukromí nebo v rámci individuálních návštěv na místo. Každá vzpomínka je cenná, sdílíme ji, i když nejsme fyzicky spolu.“

Samotné Muzeum romské kultury se otevřelo pro veřejnost za přísných hygienických podmínek v úterý 12. května. V budově může být pouze 15 návštěvníků včetně badatelů. Všichni návštěvníci musí mít zakrytá ústa a nos, použít dezinfekci a jednorázové rukavice. Otevřena bude stálá expozice Příběh Romů a také pro velký úspěch prodloužená výstava Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní, stejně tak i knihovna. Kavárna Beng! se otevře 25. května v souladu s harmonogramem uvolňování vládních opatření.

Hodonín u Kunštátu. Památník holocaustu Romů a Sintů na Moravě se otevřel pro veřejnost ve středu 13. května za stejných přísných hygienických podmínek.

„Rozhodli jsme se vzhledem k situaci mnoha lidí, kterým korona krize ovlivnila příjmy, temporální výstavu Lavutara nabídnout návštěvníkům zdarma. Taktéž v Hodoníně u Kunštátu. Památníku holocaustu Romů a Sintů na Moravě je vstupné pouze dobrovolné,“ uvedla ředitelka Jana Horváthová.

Alica Sigmund Heráková

V Žehre přibýlo jen šest dalších pozitivních na koronavirus

V obci Žehra na Slovensku prokázalo plošné testování dalších šest osob s onemocněním COVID-19. Testy na nový koronavirus probíhaly v Žehre, která má přibližně 2,5 tisíc obyvatel, od pondělí do středy. Obec je od začátku dubna v přísné karanténě.

„Žehru jsme rozdělili na tři sektory podle geografického začlenění. V pondělí jsme testovali v sektoru jedna necelých 300 lidí a z toho bylo šest pozitivních, ty jsme přestěhovali do karanténního zařízení,“ uvedl Peter Pollák, člen permanentního krizového štábu a dlouhodobý expert OLaNO.

V druhém sektoru bylo v úterý testováno 182 lidí a všichni měli negativní výsledky. Ve středu se testovalo 698 osob, výsledky budou známy zítra. „Na základě těchto testů jsme sektor jedna i dva otevřeli, přičemž s pozitivními lidmi jsme přestěhovali i jejich rodiny,“ přiblížil Pollák.

Testování na místě pokračuje ve čtvrtek i v pátek, zdravotníci se zaměřují na osoby, které už byly pozitivní, ale uplynula čtrnáctidenní karanténní lhůta. Pokud jejich testy budou negativní, budou se moci vrátit do běžného života.

TASR

Vítězný návrh krajinářsko-architektonické soutěže pro tvorbu Památníku Lety byl vybrán 20. května

Ve dnech 19. a 20. května podruhé zasedala porota, aby vybrala vítězný návrh podoby budoucího Památníku Lety.

„Do druhého kola postoupilo sedm z celkových 41 návrhů, které přišly z celého světa,“ uvedla ředitelka Muzea romské kultury, Jana Horváthová. „Porota zasedala dva dny v prostorách Národní galerie v Praze bez účasti veřejnosti. 19. května prostudovali návrhy odborníci poroty a 20. května zasedla celá porota.“

Výsledky budou vyhlášeny v červnu. Následovat bude jednání

s autory vítězného návrhu o uzavření smlouvy na všechny navazující stupně projektové dokumentace.

Do mezinárodní krajinářsko-architektonické soutěže „Lety u Písku. Památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách“ se přihlásilo 41

návrhů. Organizátoři zaznamenali velký zájem českých i zahraničních tvůrců, mj. z Velké Británie, Španělska, Srbska nebo Japonska.

V letech vznikne nový památník obětem holokaustu Romů a Sintů v Čechách, na místě, kde během II.

světové války stál tzv. cikánský tábor. Součástí řešeného území je i prostor bývalého velkokapacitního vepřína, který byl na místě vystaven v 70. letech minulého století. Ten byl státem odkoupen a od roku 2018 je ve správě Muzea romské kul-

tury, které se stará o celý areál budoucího památníku, tedy včetně současné Kulturní památky Lety.

Nový památník a expozice by měly uctít památku obětí holokaustu Romů a Sintů, připomínat, informovat, vzdělávat a podnítit diskusi o minulosti, ale zároveň o současné společenské situaci, a zabývat se i tématy diskriminace menšin a lidských práv. Podrobné informace o soutěži a soutěžní podklady jsou přístupné na webových stránkách soutěže: www.novypamatniklety.cz.

Alica Sigmund Heráková
Muzeum romské kultury

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:

název organizace:

adresa, PSČ:

e-mail: telefon:

počet objednaných výtisků:

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou

☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:

☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010

cena předplatného pro rok 2020 je 370 Kč

SRNM

Adresa redakce Romano hangos a Společnosti Romů na Moravě

**Bratislavská 65a,
Brno 602 00**

tel.: 545 246 673

www.srnm.cz

číslo účtu:

230 0066 1977/2010

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%

žádosti o inzerci na: holomkova@srnm.cz

**Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky**